

Vec C-622/23

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

10. október 2023

Vnútroštátny súd:

Oberster Gerichtshof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

25. september 2023

Žalobkyňa:

rthb: projekt gmbh

Žalovaná:

Parkring 14-16 Immobilienverwertung GmbH

PRACOVNÝ DOKUMENT

Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) ako súd rozhodujúci o opravnom prostriedku „Revision“ [omissis] v právnej veci žalobkyne rhtb: projekt gmbh, [omissis] 1220 Viedeň, [omissis] proti žalovanej Parkring 14-16 Immobilienverwertung GmbH, [omissis] 1010 Viedeň, [omissis] o 1 540 820,10 eura [omissis], v konaní o opravnom prostriedku „Revision“ žalobkyne proti rozsudku Oberlandesgericht Wien (Vyšší krajský súd Viedeň, Rakúsko) ako odvolacieho súdu zo dňa 28. decembra 2022, GZ 5 R 143/22v, 5 R 144/22s-66, ktorým bol zmenený rozsudok Handelsgerichts Wien (Obchodný súd Viedeň, Rakúsko) zo dňa 30. júna 2022, GZ 22 Cg 24/20b-51, vydal

u z n e s e n i e

v znení:

1. Súdnemu dvoru Európskej únie sa na základe článku 267 ZFEÚ predkladá nasledujúca prejudiciálna otázka:

Má sa článok 2 ods. 1 písm. c) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty v spojení s článkom 73 tejto smernice vykladať v tom zmysle, že suma, ktorú je objednávateľ diela dlžný zhotoviteľovi diela aj vtedy, ak k (úplnému) vykonaniu diela nedošlo, ale zhotoviteľ diela bol pripravený dielo vykonať a zabránili mu v tom okolnosti na strane objednávateľa diela (napríklad zrušenie diela), podlieha dani z pridanej hodnoty?

2. [omissis] [Prerušenie konania]

O d ô v o d n e n i e:

A. Skutkový stav

[1] Medzi účastníkmi konania (obaja sú spoločnosťami s ručením obmedzeným) bola koncom marca 2018 uzatvorená zmluva o dielo, podľa ktorej mala žalobkyňa ako zhotoviteľ diela pre žalovanú ako objednávateľa diela vykonať suchú výstavbu v rámci stavebného projektu. Dohodnutá odmena za dielo bola 5 377 399,69 eura, z toho 896 233,28 eura dvadsaťpercentnej dane z pridanej hodnoty.

[2] Po tom, ako žalobkyňa začala vykonávať práce, žalovaná koncom júna 2018 oznámila žalobkyňi, že už nechce využívať jej služby.

[3] Dôvodom ukončenia zmluvy bolo, že konateľ žalovanej stratil trepezlivosť s konateľom žalobkyne a okrem toho dostal výhodnejšiu ponuku od inej spoločnosti.

[4] Dňa 19. decembra 2018 žalobkyňa predložila konečnú faktúru (zmluvnú pohľadávku z titulu neoprávneného zrušenia prác) vo výške 1 607 695,07 eura s 20% DPH a po odpočítaní zádržného vo výške 3%.

[5] Žalobkyňa ušetrila v dôsledku zrušenia zákazky náklady

- na materiál, stroje a výkony subdodávateľov vo výške 1 362 979 eur
- na platy vo výške 1 578 591 eur
- na úroky z financovania založenia spoločnosti (1 %) z 42 584 eur a
- na riziko spojené s projektom vo výške 21 292 eur,

spolu teda 3 005 446 eur.

B. Argumenty účastníkov konania

[6] Žalobkyňa požaduje 1 540 820,10 eura. Tvrdí, že odstúpenie od zmluvy o dielo nepatrí do jej sféry vplyvu. Tvrdí, že z toho dôvodu má podľa § 1168 ABGB (Občiansky zákonník, Rakúsko, ďalej len „ABGB“) v zásade nárok na plnú odmenu za dielo. Po odpočítaní ušetrených prostriedkov má nárok na 1 252 995 eur netto, teda 1 503 594 eur brutto, z dôvodu neoprávneného odstúpenia od zmluvy. K tomu sa pripočíta suma 37 226,10 eura za už vykonané práce, znížená o už prijaté platby. Súčet brutto sumy za neoprávnené odstúpenie od zmluvy a zostávajúcej odmeny za dielo predstavuje výšku pohľadávky.

[7] Žalovaná poprela, že by prišlo k uzatvoreniu zmluvy o dielo. Žalobkyňa už za suchú výstavbu vykonanú bez právneho dôvodu dostala primeranú odmenu. Nárok na odmenu presahujúci tento rámec na základe § 1168 ABGB je vylúčený.

C. Doterajšie konanie

[8] Súd prvého stupňa žalobe vyhovel. Potvrdil uzatvorenie zmluvy o dielo. Žalovaná odstúpila od zmluvy bez náležitého dôvodu. Žalobkyni preto vznikol nárok na odmenu za dielo zníženú o ušetrené prostriedky podľa § 1168 ods. 1 ABGB, a to aj napriek čiastočnému nevykonaniu diela. Súd prvého stupňa bez bližšieho odôvodnenia priznal žalobkyni aj daň z pridanej hodnoty zahrnutú v žalovanej sume vo výške 250 599 eur za práce, ktoré už neboli vykonané, ale mali byť odmenené v súlade s § 1168 ABGB.

[9] Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že vyhovel žalobe v sume 1 290 221,10 eura [omissis] a zamietol ďalší nárok v sume 250 599 EUR [omissis]. Podľa jeho názoru došlo k uzatvoreniu zmluvy o dielo. Nárok na zaplatenie protihodnoty podľa § 1168 ods. 1 prvej vety ABGB vzniká, ak sa vykonanie diela nakoniec nepodarí napriek pripravenosti zhotoviteľa plniť v dôsledku okolností na strane objednávateľa. Hoci dodávateľ musel byť v tom

čase pripravený na plnenie, povinnosť dodávateľa plniť zanikla *ex nunc* zrušením objednávky. Obmedzený nárok na odmenu za dielo nebol objednávateľom splnený z dôvodu protiplnenia zo strany zhotoviteľa a – keďže nedošlo k výmene služieb – nepodliehal ani dani z pridanej hodnoty. Daň z pridanej hodnoty zahrnutá do požadovanej sumy predstavovala 250 599 eur. V tomto rozsahu bolo potrebné žalobu zamietnuť.

[10] **Oberster Gerichtshof** (Najvyšší súd, Rakúsko) dnešným uznesením, na ktorý podali opravný prostriedok obaja účastníci konania, **zamietol opravný prostriedok „Revision“** podaný **žalovanou**, v ktorom žalovaná naďalej popiera uzatvorenie zmluvy o dielo medzi účastníkmi konania, a to v podstate z dôvodu, že posúdenie súdov nižších stupňov, že zmluva o dielo bola uzatvorená, nebolo potrebné korigovať. Toto právne posúdenie je preto základom pre ďalšie konanie.

[11] **Oberster Gerichtshof** (Najvyšší súd) teraz musí rozhodnúť o **opravnom prostriedku „Revision“** podanom **žalobkyňou**, ktorým žalobkyňa v podstate žiada obnovu rozsudku súdu prvého stupňa z dôvodu, že má nárok na daň z pridanej hodnoty aj v prípade pohľadávky podľa § 1168 ABGB, pretože táto pohľadávka podliehala dani z pridanej hodnoty z dôvodov podrobnejšie opísaných v práve Únie.

D. Uvedené predpisy práva Únie

[12] Článok 2 ods. 1 písm. c) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ 2006, L 347, s. 1, ďalej len „smernica“) stanovuje, že DPH podlieha „*poskytovanie služieb za protihodnotu na území členského štátu zdaniteľnou osobou, ktorá koná ako taká*“.

Článok 9 ods. 1 smernice stanovuje:

„Zdaniteľná osoba“ je každá osoba, ktorá nezávisle a na akomkoľvek mieste vykonáva ekonomickú činnosť, odhliadnuc od účelu alebo výsledkov tejto činnosti.

„Ekonomická činnosť“ je každá činnosť výrobcov, obchodníkov alebo osôb poskytujúcich služby vrátane ťažobných a poľnohospodárskych činností a činností pri výkone slobodných povolání. Ekonomickou činnosťou je predovšetkým využívanie hmotného alebo nehmotného majetku na účely získania príjmu na pokračujúcom základe.“

[14] Článok 24 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Poskytovaním služieb je každá transakcia, ktorá nie je dodaním tovaru.“

[15] Článok 73 tejto smernice stanovuje:

„V prípade dodania tovaru a poskytovania služieb, ktoré nie sú uvedené v článkoch 74 až 77, zahŕňa základ dane všetko, čo tvorí protihodnotu, ktorú

získal alebo má získať dodávateľ alebo poskytovateľ za tieto transakcie od odberateľa alebo od tretej strany vrátane dotácií priamo spojených s cenou týchto transakcií.“

E. Vnútroštátne právo

E. 1. Občianske právo

[16] § 1168 ABGB obsahuje ustanovenia o zmluve o dielo, ktorá sa má posudzovať v tomto prípade. Ods. 1 prvá veta tohto ustanovenia znie takto:

„Ak sa dielo nevykoná, má zhotoviteľ napriek tomu nárok na dohodnutú protihodnotu, ak bol pripravený dielo vykonať a zabránili mu v tom okolnosti na strane objednávateľa; musí však zohľadniť to, čo ušetril v dôsledku nevykonania diela alebo čo získal alebo úmyselne nezískal iným využitím.“

Podľa ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu zhotoviteľ nemá právo na vykonanie alebo dokončenie diela. Objednávateľ môže skôr podľa svojho uváženia zabrániť začatiu alebo pokračovaniu a dokončeniu prác (RS0021809; pozri aj RS0021831; RS0025771). V prejednávanej veci to znamená, že to, že žalovaná v júni 2018 odmietla využiť ďalšie služby žalobkyne, vedie k (definitívnemu) nevykonaniu (stále nevykonaného) diela, a teda k uplatniteľnosti citovaného ustanovenia. Zrušenie diela vedie – ako ďalší právny dôsledok – k predčasnému ukončeniu zmluvného vzťahu. Zrušením diela zaniká povinnosť podnikateľa (ďalej) vykonávať práce, pričom nie je potrebné, aby podnikateľ odstúpil od zmluvy (7 Ob 43/14w; 8 Ob 131/17y). Nárok podľa § 1168 ods. 1 prvej vety ABGB je nárokom na protihodnotu, a nie nárokom na náhradu škody (RS0021875).

E.2. Daňové právo

Podľa § 1 ods. 1 bod 1 Umsatzsteuergesetz (zákon o dani z pridanej hodnoty, ďalej len „UStG“) podliehajú dani z pridanej hodnoty dodanie tovaru a iné plnenia za protihodnotu uskutočnené v tuzemsku podnikateľom v rámci jeho podnikateľskej činnosti. Zdanenie nie je vylúčené z dôvodu, že plnenie je uskutočnené na základe právneho alebo správneho aktu, alebo že sa považuje za uskutočnené na základe právneho predpisu.

[18] Neexistuje žiadna judikatúra (Najvyššieho súdu) k otázke, či „protihodnota“, ktorá sa tu má zaplatiť podľa § 1168 ods. 1 prvej vety ABGB, podlieha dani z pridanej hodnoty podľa § 1 ods. 1 bodu 1 UStG.

[19] V literárnych prameňoch prevláda tento názor: Predmetná protihodnota podľa § 1168 ods. 1 druhej vety ABGB nie je (skutočným plnením, ale) samotnou pripravenosťou oprávnenej strany plniť, ktorá v zásade nepodlieha dani z pridanej hodnoty v prípade neexistencie ďalších okolností [*omissis*].

[20] Usmernenie rakúskeho Spolkového ministerstva financií zo 4. novembra 2015, BMF-010219/0414-VI/4/2015 (ďalej len „UStR 2000“), ktoré je určené len daňovým úradom, tiež v bode 15 stanovuje, že platby, ktoré má zaplatiť zmluvná strana (zvyčajne kupujúci) z dôvodu predčasného odstúpenia od zmluvy, nepodliehajú DPH.

F. Odôvodnenie položenej otázky

[21] F.1. Ako je uvedené v bode E.2., podľa prevládajúceho rakúskeho názoru by žalobou uplatnený nárok nepodliehal dani z pridanej hodnoty, a preto by opravný prostriedok „Revision“ žalobkyne – týkajúci sa len dane z pridanej hodnoty zahrnutý v nároku – nebol dôvodný.

[22] F.2. Vzhľadom na nedávnu judikatúru Súdneho dvora Európskej únie týkajúcu sa podobných prípadov však vznikajú pochybnosti, či prevládajúci rakúsky názor je v súlade s právom Únie.

[23] F.2.1. V spojených veciach *Air-France/KLM* C-250/14 a *Hop! Brit Air SAS* C-289/14 (ECLI:EU:C:2015:841) Súdny dvor Európskej únie v rozsudku z 23. decembra 2015 rozhodol, že článok 2 bod 1 a článok 10 ods. 2 šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia, zmenenej smernicou Rady 1999/59/ES zo 17. júna 1999 a následne smernicou Rady 2001/115/ES z 20. decembra 2001, sa majú vykladať v tom zmysle, že vystavenie leteniek leteckou spoločnosťou podlieha dani z pridanej hodnoty, ak cestujúci vydané letenky nevyužili a nemôžu za ne získať náhradu.

[24] F.2.2. Vo veci *Meo – Serviços de Comunicações e Multimedia* C-295/17 (ECLI:EU:C:2018:942) Súdny dvor Európskej únie rozsudkom z 22. novembra 2018 rozhodol, že

1. článok 2 ods. 1 písm. (c) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty sa má vykladať v tom zmysle, že vopred stanovená suma, vybraná poskytovateľom služieb v prípade predčasného ukončenia zmluvy o poskytovaní služieb, stanovujúcej minimálnu dobu viazanosti, zo strany jeho zákazníka alebo z dôvodu, za ktorý zodpovedá jeho zákazník, pričom táto suma predstavuje sumu, ktorú by poskytovateľ služby vyberal po zvyšok uvedenej doby–, ak by nedošlo k predčasnému ukončeniu zmluvy, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, sa musí považovať za protihodnotu za poskytovanie služieb a ako taká podlieha tejto dani;

2. pre kvalifikáciu sumy vopred stanovenej v zmluve o poskytovaní služieb, ktorú je zákazník povinný zaplatiť v prípade predčasného ukončenia tejto zmluvy, nie je relevantná skutočnosť, že účelom tejto paušálnej sumy je odradiť zákazníkov od nedodržania minimálnej doby viazanosti a nahradiť škodu, ktorá vznikne poskytovateľovi služieb z dôvodu nedodržania tejto doby, ako ani

skutočnosť, že odmena sprostredkovateľa za uzavretie zmlúv stanovujúcich minimálnu dobu viazanosti je vyššia ako jeho odmena za uzavretie zmlúv nestanovujúcich takúto dobu viazanosti, a ani skutočnosť, že uvedená suma je podľa vnútroštátneho práva kvalifikovaná ako zmluvná pokuta.

[25] F.2.3. Vo veci *Vodafone Portugal C-43/19* (ECLI:EU:C:2020:465) Súdny dvor Európskej únie v rozsudku z 11.6.2020 rozhodol, že článok 2 ods. 1 (c) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty sa má vykladať v tom zmysle, že sumy prijaté poskytovateľom v prípade predčasného ukončenia zmluvy o poskytovaní služieb z dôvodov, za ktoré zodpovedá zákazník, a v ktorej je dohodnutá jeho doba viazanosti ako protiplnenie za poskytnutie výhodných obchodných podmienok tomuto zákazníkovi, sa majú považovať za protihodnotu za poskytovanie služieb v zmysle tohto ustanovenia.

[26] F.3. Citované rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie majú s prejednávanou vecou spoločné to, že ide o peňažnú sumu, ktorá podľa zmluvy predstavovala protihodnotu za službu, ktorá pôvodne vyplývala zo zmluvy a ktorá je splatná (aspoň čiastočne) aj v prípade, ak sa plnenie nevyužije z dôvodov na strane objednávateľa (kupujúceho, objednávateľa diela).

[27] Z toho vyplýva, že predmetná „protihodnota“ podlieha aj dani z pridanej hodnoty (DPH) podľa § 1168 ods. 1 prvej vety ABGB.

[28] F.4. Skutkové okolnosti citovaných rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie sa však líšia od skutkových okolností prejednáwanej veci:

[29] F.4.1. V spojených veciach *Air-France/KLM C-250/14* a *Hop!-Brit Air SAS C-289/14* (ECLLEU:C:2015:841) príslušná letecká spoločnosť bola stále svojim zákazníkom dlžná príslušné letové služby v čase rezervovaného odletu alebo počas doby platnosti. Službu (splatnú na pevne stanovenom základe alebo len v určitom období platnosti) nemohla letecká spoločnosť poskytnúť len preto, že zákazník bol v omeškani s jej prijatím z dôvodu nedostavenia sa alebo neodvolania služby počas obdobia platnosti.

[30] V danom prípade však žalujúci zhotoviteľ už nebol povinný vykonať (zvyšné) dielo od okamihu zrušenia zmluvy žalovaným zhotoviteľom (pozri tiež bod E.1.). Aj keď povinnosť platiť DPH sa v zásade má posudzovať nezávisle od existencie a platnosti základného zmluvného vzťahu [*omissis*], v tomto prípade – bez ohľadu na pojem „protihodnota“ v § 1168 ods. 1 prvej vete ABGB – vzhľadom na ukončenie zmluvného vzťahu možno mať pochybnosti o tom, či je splnená požiadavka priamej súvislosti medzi prijatou protihodnotou a poskytnutou službou (pozri rozsudok SD EÚ *Meo - Serviços de Comunicações e Multimedia C-295/17* [ECLI:EU:C:2018:942] bod 39 a nasl.) a v tomto ohľade je žalujúci dodávateľ stále „dodávateľom“ alebo „poskytovateľom služieb“ a žalovaný objednávateľ diela je stále „kupujúcim“ alebo „príjemcom služieb“ v zmysle článku 73 smernice.

[31] F.4.2. Vo veciach *Meo – Serviços de Comunicações e Multimedia* C-295/17 (ECLI:EU:C:2018:942) a *Vodafone Portugal* C-43/19 (ECLI:EU:C:2020:465) – na rozdiel od tohto prípadu zmluvy o dielo ako cieľového záväzku – išlo o trvalé záväzky.

[32] Okrem toho z oboch rozhodnutí vyplýva, že v prípade predčasného ukončenia zmluvy o poskytovaní služieb s minimálnou dobou viazanosti zo strany zákazníka má suma, ktorú musí zaplatiť, naďalej určitým spôsobom charakter protihodnoty, keďže „ukončenie zmluvy počas doby viazanosti odôvodňuje vyúčtovanie protihodnoty z dôvodu odškodnenia alebo kompenzácie na účely „náhrady nákladov spojených s dodaním koncových zariadení za zvýhodnenú cenu, inštaláciou a aktiváciou služby alebo inými propagačnými ponukami“ (C-43/19, bod 24) alebo „nahradí škodu, ktorá vznikne poskytovateľovi služieb z dôvodu nedodržania tejto doby, ako ani skutočnosť, že odmena sprostredkovateľa za uzavretie zmlúv stanovujúcich minimálnu dobu viazanosti je vyššia ako jeho odmena za uzavretie zmlúv nestanovujúcich takúto dobu viazanosti“ (C-295/17, druhá odpoveď).

[33] Predmetný nárok podľa § 1168 ods. 1 prvej vety ABGB nemá porovnateľný charakter protihodnoty.

G. [omissis] [Prerušenie konania]

[omissis]

Viedeň, 25. septembra 2023

[omissis]